

تقدم

سید فرید قاسمی

یکصد و شصت و دو سال از انتشار نخستین نشریه ادواری و یکصد سال قمری از انتشار مجله در ایران می‌گذرد. در این مدت هزاران عنوان نشریه با محتوای متنوع و در شکل‌های مختلف انتشار یافته‌اند. اما از میان این نشریات گاه به عنوانهایی برمی‌خوریم که به لحاظ شکل و محتوا متمایزند و نسبت به نشریه‌های هم عصر خود برتری دارند. یکی از این نشریه‌ها تقدم است. میرزا احمد خان فرامرزی که به اتفاق برادرش «عبدالرحمن» این مجله را بنیاد نهادند، ابتدا در نظر داشتند «چریده‌ای با مملک ادبی، علمی، سیاسی، اجتماعی، فکاهی، کاریکاتوری» انتشار دهند. سه برگ سندی که در پی می‌آید در این زمینه است:

۲
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره کل معارف، دایره تعلیمات عالیہ، ۱۹، حوت ۱۳۰۳
مقام منبع وزارت جلیله متبوعه دامت شوکتها آقای میرزا احمد خان فرامرزی فرزند آقا شیخ عبدالواحد فارسی تقاضای امتیاز جریده به نام (تقدم) نموده که در مرکز یا مملک ادبی، علمی، سیاسی، اجتماعی، فکاهی، کاریکاتوری منتشر نماید و بر طبق ماده (د) قانون مطبوعات استاد مدارکی بریلوخی سن و تبعیت دولت علیه و عدم ارتکاب جنحه و جنایتی از عدلیه و نظمیّه تهیه کرده که لفا" از لحاظ مبارک می‌گذرد. چون اداره معارف بر طبق اسناد ملحوظه مشارالیه را واجد شرایط جریده نگار تشخیص داده لهذا پیشنهاد می‌نماید که مقرر فرمایند به شورای عالی معارف ارسال گردد.
[امضاء: ناخوانا]

۳
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره دارالانشاء شورای عالی معارف، نمره ۲۱۴، ۱۰ خرداد ۱۳۰۴
لدر حاشیه این سند آمده است: اداره معارف کل معارف، پیشنهاد لفرق صدور امتیاز جریده تقدم ادر بیست و چهارمین جلسه شورای عالی معارف مورخه ششم خرداد ۱۳۰۴، تصویب و امتیاز جریده موسوم به (تقدم) به آقای میرزا احمد خان فرامرزی اعطا

۱
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف، دایره تعلیمات عالیہ، نمره ۱۸۷۶، ۱۳ حوت ۱۳۰۴
وزارت جلیله عدلیه، اداره محترمه مدعی عمری آقای میرزا احمد خان فرامرزی فرزند آقا شیخ عبدالواحد فارسی که سن مشارالیه مطابق ورقه سجل احوال قریب سی و پنج سال و قسمت اعظم آن را در فارس و در بحرین اقامت داشته و فعلا قریب سه سال است که در تهران ساکن و بی‌کاری باشند از وزارت معارف تقاضای امتیاز جریده نموده است. [امضاء: ناخوانا] امهر وزارت معارف

که کم شدگان راه خلافت و بی خبری را به شاهراه توفیق و حقیقت راهنمایی می نماید. با دیده شده است که یک صحیفه کوچک و یا کتاب منسی را از خطر آگاه ساخته و مملکتی را از زوال نجات داده است (...). تأثیر مطبوعات در یک جامعه به قدری محسوس است که دلیل و برهان لازم ندارد و همین بس که این تمدن درخشان اروپا که چشم ساکنین گیتی را خیره کرده است همین متفکرین و نویسندگانی است که پرده اوهام را از جلوی چشم مردم برداشته و ایشان را از آزادی فکر و استقلال ذاتی و اعمال نظر آموخته اند (...). شوون مملکت را، ادارات و عدالتخانه ها را، فقط مطبوعات از دستبرد دزدان اجتماعی حفظ می کند (...). ایران امروز احتیاج به مطبوعات بی غرضی دارد که او را از این سبات عمیق بیدار نمایند، به حقوق بشریت آگاه کنند، پرده ظلمت و تاریکی را از جلو چشمش بردارند، راه راست را به او نشان دهند. مثل جراحی که به چشم و رضای مریض اهمیت نمی دهد بدون اعتنا به میل و رضای او جنبه های فساد اخلاقی را نشان داده و (...). آنچه را صلاح اوست بنویسند. افکار و عقاید علما بزرگ و فلاسفه گیتی را برای او ترجمه و نشر کنند. از روی همین عقیده خالص و نیت پاک با سرمایه اندک و مشکلات بسیار ما قلم را برداشته و بار سنگین نامه نگاری را بدوش گرفتیم، و لازم نیست بگوییم چندان به مردم و محیط هم خوش بین نبودیم زیرا محیطی که نتوانست مجله کاوه را نگاهداری نماید در محیطی که مجله بهار با آن همه رنگ و بوی دلگرا نتوانست دوام کند دستخوش خزان تعطیل گردید، ما چگونه امید داشته باشیم که صحیفه کوچک و نحیف ما خودنمایی و دوام کند؟

ولی از آنجایی که نباید جوانان مملکت یاس و نومیدی را به خود راه دهند و بایستی همیشه حرکتی ادبی در مملکت موجود باشد تا وقتی که محیط برای قبول مطبوعات علمی و ادبی مستعد گردد، ما خواستیم مسئله ای را که مدتها بود در نظر داشتیم به معرض عمل گذاریم و بنابراین به نشر نامه تقدم مبادرت ورزیده، می خواهیم هر طور هست تا یکسال آن را ادامه دهیم. پس از یک سال دخل و خرج خود را حساب می کنیم، اگر تعادلی در میان بود البته به خدمت خود ادامه داده در مقابل اقبال خوانندگان بر مزیت مجله خواهیم افزود. ما در این نامه گذشته از تنویر افکار و وظیفه مهم دیگری را به عهده خواهیم گرفت و آن عبارت از انشا صحیح و فصیح فارسی است که در بین دو طبقه در کار معدوم شدن است (...). مسئله دیگری را که ما یاز اهمیت می دهیم اطلاع از ممالک همسایه شرقی مخصوصاً اسلامی است که به عقیده ما نباید ایرانیان از آنها بی اطلاع باشند.

گردید که در تهران طبع و توزیع نماید. (امضاء: ناخوانا) (مهر) دارالانشاء شورای عالی معارف
لتعهدنامه

امیر امیرزا احمدخان فرامرزی مدیر جریده تقدم
محل اداره کوچک قاجاریه موقت
لمطبعه آروشنائی
عنوان و ترتیب افلاک هفته سه شماره
تیراژ ۵۰۰

اسلک (ادبی، علمی، سیاسی، اجتماعی، فکاهی و کاریکاتوری
تاریخ ۲۲ خرداد ۱۳۰۶

امضاء امیرزا احمد فرامرزی
در حاشیه آمده است: ایضا بنده تعهد می نمایم که هر گاه بخواهم مقالاتی را جمع به دیانت درج کنم قبلاً مقالات مزبوره را به ناظر شرعیات ارائه دهم و هر گاه در اینجا تخلف نمایم ملتزم هستم که مبلغ بیست تومان بپردازم.

احمد فرامرزی
آقای میرزا احمد فرامرزی متعهد شده است به طور مذکوره رفتار نماید

(امضاء: احمدالحسین لاهیجی)

گویا به رغم صدور امتیاز برادران فرامرزی - در آن سالها - مجله نگاری را بر روزنامه نگاری ترجیح داده اند و پس از یک وقفه به انتشار مجله تقدم مبادرت کرده اند. شماره اول تقدم در شهریورماه ۱۳۰۶ برابر با ربیع الاول ۱۳۴۶ به قطع وزیری - بدون احتساب جلد - در ۶۴ صفحه زیر نظر احمد و عبدالرحمن فرامرزی منتشر شد. محل اداره این نشریه طهران، کوچه آصف، چهارراه حاجی آقا موسی بود و در چاپخانه خاور چاپ می شد.

قیمت تک شماره تقدم تک شماره دوریال و قیمت اشتراک آن سالیانه سه تومان بود. محل تک فروشی تقدم در تهران، موسسه خاور، خیابان پستخانه، کتابخانه های شرق و طهران خیابان لاله زار، کتابخانه کاوه خیابان ناصریه بود.

انگیزه انتشار این مجله را عبدالرحمن فرامرزی در بخشی از آغاز شماره اول چنین آورده است:

«واضح است که یک مملکتی تا افرادی سر از خواب جهالت برننداشته و به حقوق و وظایف آدمیت پی نبرند ممکن نیست آن مملکت پا به مدارج ترقی گذاشته و بتواند دوش به دوش ممالک راقیه دیگری قدم بزند. برای بیداری ملت و نشور عامه از سبات (= خواب) جهل و غفلت و سایل چندی است که بدون شبهه مطبوعات در رأس آنها قرار گرفته است. مطبوعات بهترین تازیانه ایست که ملل خواب آلوده را از خواب بیدار می کند، بهترین چراغی است

خاندانهای پادشاهی، سید احمد خان کسروی - جشنهای ایران، مجتبی مینوی - انجام وظیفه - بنادر جنوب - کتابخانه آستان قدس رضوی، سعید نفیسی - دستور زندگانی.

شماره ۵ (دی ۱۳۰۶)

فقدان نقشه مستلزم فقدان بودجه، تقی زاده - صید مروارید، میرزا محمد علیخان سدید - ادبیات مصریان قدیم - جشنهای ایران، مجتبی مینوی - نظری به آسمان - حفظ الصحة - انتقاد مقاله ولیم بیت، دبستانی کرمانی - تاریخ نظریه تطور - تفریط و انتقاد، س. محمد تقی شیوا سرشک مشی، قدرت قسی - سواد مرفومه، ذکاء الملک فروغی - تعلیم و تربیت، رسول نخشی - طبایع ملت فرانسه - بین ایران و انگلیس اسلام در چین - شمردن دیوانگان.

شماره ۶ (آذر بهشت ۱۳۰۷)

فقدان نقشه مستلزم فقدان بودجه، تقی زاده - نسل آینده ایران، رسول نخشی - صید مروارید، میرزا محمد علیخان سدید - راز ماه، رشید یاسمی - غریبترین زندانهای دنیا - تربیت اجتماعی در پیش آهنگی، امین زاده - همسایه بد - ادبیات مصریان قدیم - انتخابات انگلستان - اوضاع شرق - کتاب دستور زندگانی.

شماره ۷ (خبر ۱۳۰۷)

مبارزه بشر با عوامل محیط خود، رسول نخشی - کلمات بزرگان - در زرنکار، دولت آبادی - تاریخ جغرافی - شرح زندگانی یک فیلسوف بزرگ، م. حجازی - ازدواج - صید مروارید، میرزا محمد علیخان سدید - زنان مشهور - کتاب جدید در باب خلیج فارس، سعید نفیسی - عزت نفس انصیحت - عوامل ترقی و انحطاط - سه قطره آب در یک گلبرگ، ع. آیتی - بنادر جنوب - گدای باهوش - فتح بغداد بدمست هلاکو، خواجه نصیرالدین طوسی - جواب حسایی - شرایط خدمت در ایران، بنزامن سفیر امریکا - دیوانه عاقبت بین - نامه ها، خلیل اشهبی - اخلاق مأمون - هفت بدبخت - و ارجع به تریاک، رسول نخشی - کتاب دستور زندگانی.

شماره ۸ (شهریور ۱۳۰۷)

زنی های گم گشته، رسول نخشی - فلاسفه یونان - آیا قوه عاقله

آنجایی که سخن در مقابل عمل هیچ نیست با کمال صراحت می گویم نامه تقدم همان خواهد بود که خوانندگان محترم در آینه ملاحظه خواهند فرموده. (تقدم، ش ۱، شهریور ۱۳۰۶، ص ۱-۶)

فهرست مندرجات مجله تقدم از این قرار است:

شماره ۱ (شهریور ۱۳۰۶)

آغاز، عبدالرحمن فرامرزی - داروی رنج (شعر)، رشید یاسمی - قطعه (شعر)، ابن یسین فریومدی - نسل آینده ایران، رسول نخشی - بزرگترین شعرا فرانسه، کشکول جمال - تاریخ و جغرافی، احمد فرامرزی - ولتر - تعلیم و تربیت در چین - بزرگترین متفکرین در تاریخ - کتابخانه آستان قدس رضوی، سعید نفیسی - نهضت ترکیه - شعرا دیوانه، خلیل اشهبی - لوید جورج - فلسفه حیات - افغانستان - کتابهای مهم، مجتبی مینوی - وقایع ناگوار مصر - کتاب دستور زندگانی، لرد اویری.

شماره ۲ (مهر ۱۳۰۶)

عوامل مهم ترقی اجتماعی، تقی زاده - میلیهای تاریخی - نسل آینده ایران، رسول نخشی - ولتر - تعلیم و تربیت در چین - جانشین حسن صباح - بزرگترین متفکرین در تاریخ - تاریخ جغرافی، احمد فرامرزی - سرعت جواب - کتابخانه آستان قدس رضوی، سعید نفیسی - چوب از ساقه گندم - کتابهای مهم، مجتبی مینوی - مهدیان دروغی، عبدالرحمن فرامرزی - پیغمبر گرسنه، در آسمان زن نیست - زنان مشهور - خطر ارتفاع طیاره - اوضاع عالم - اوضاع اقتصادی دنیا.

شماره ۳ (آبان ۱۳۰۶)

تعلیم و تربیت، رسول نخشی - معنی حزب چیست؟، ع. دلجو - ولتر، عبدالرحمن فرامرزی - تاریخ جغرافی، احمد فرامرزی - جشنهای ایران، مجتبی مینوی - مردان بزرگ، ولیم بیت - بنادر جنوب - خرافات چگونه وارد ادیان می شود؟ - ورود تمدن اروپا به چین - رای بقرات - دستور زندگانی.

شماره ۴ (آذر ۱۳۰۶)

تعلیم و تربیت، رسول نخشی - طبایع ملت فرانسه، ترجمه عبدالرحمن فرامرزی - ضربات قلب - تدوین قرآن - اوضاع هندوستان - از امثال فرانسوی - پرورش دوشیزگان، حاج امیرالکتاب - تبدیل خزانه عثمانی به موزه - زنان مشهور - زنان انگلیس، احمد فرامرزی -

کنفرانس - زنان مشهور، سیده خاتون - لاغری، دکتر رضاعی -
ملانصرالدین، رضاخان گنجه - الاغ مفقود.

بازی، تقدم تا شماره پنجم (دی ماه ۱۳۰۶) به طور مرتب منتشر شد
و پس از آن با وقفه‌هایی تا شماره یازدهم (فروردین ۱۳۰۸) به حیات
خود ادامه داد و با انتشار شماره یازدهم پرونده دوره اول این نشریه
بسته شد اما نامش در فهرست مطبوعات وزین کشور خواهد ماند.

در پایان برای حسن ختام این مجیزه یکا تقریظ و انتقاد و یک اعلان
از این نشریه نقل می‌شود:

تقریظ و انتقاد

تقریظ و انتقاد، حضرت آقای محترم مدیر مجله تقدم شماره اول
و دویم آن مجله زیارت و بدون تعلق و کزاف فرانت مندرجاتش روح
امیدی در قالبیم دمید و نسیمی از تجدید حیات ادبی ایران که حتی در
دوره بیست ساله مشروطیت هم نوزیده به مشام افسرده‌ام رسانید اگر
بگویم مضامین مفید و منتخبات سودمند آن - من مایوس از همه چیز را
که سالها است قلم شکسته و به تماشا نشسته‌ام ملزم نموده محرک
گردید که احساسات درونی خود را تقدیم کارکنان تقدم نموده و توفیق
آنان را برای دوام و بقاء آن خواستار شوم. اغراق نگفته و برخلاف
حرفی نزده‌ام - ولی برای اثبات مدعای خود و ثبوت علاقه مندی کامل
خویش لازم می‌دانم اشتباهی که به نویسنده محترم مقاله نسل آینده
رخ داده و نام شاعر استاد و ادیب والا مقامی که شاید نویسنده محترم
مقاله مصرعی بیش از اشعار او همان (نور خورشید و مه از پرتو میخانه
ماست) بگوشتان نرسیده به توهین ذکر فرموده‌اند.

تذکره نمونه از اشعار شاعر مزبور مرحوم قدرت قعی که در دست
بود و عماقریب دیوان شعرش به وسیله آقای آقا سید مهدی رضوی
قمی وکیل رسمی عدلیه طبع و منتشر خواهد شد - برای درج به رسم
یادگار تقدیم می‌نمایم. دیماه ۱۳۰۶ س. محمدتقی شیوا (تقدم، ش ۵
دی ۱۳۰۶، ص ۲۹۴)

اعلان

خلدبرین، عنوان فوق نام مسطحات وحشی بافقی است که اخیراً
به همت آقای کوهی گرمانی مثل چند کتاب دیگر به طبع رسیده
ما خوانندگان مجله تقدم را به خرید و استفاده از آثار بزرگان پیشین و
تشویق کسانی که به احیای مآثر گذشتگان همت می‌کنارند
توصیه می‌نمایم. از قرار معلوم آقای کوهی فعلاً مشغول طبع گهرنامه
خواجو نیز هستند. (تقدم، ش ۱۰، بهمن ۱۳۰۷، پشت جلد).

بنابر این می‌گوئیم هیچ شماره از مقالاتی راجع به یکی
با بیشتر از مسائل شرقی خالی نباشد. نیز باید دانست که ما
به ترجمه خیلی بیشتر از تحریر اهمیت می‌دهیم زیرا ما
هیچ نداریم و دیگران همه چیز دارند و ما غیر از اینکه
خوشه چینی دیگران کرده و از این راه خونی برای
خود گردآوریم چاره نداریم. این است به طور خلاصه رویه
آی که می‌خواهیم برای خود اتخاذ نماییم و از مرد و زن
متاری است - دزد و دیوانه (شعر) کمالی، عبدالرحمن فرامرزی - ملکه
هندوستان - تاریخ جغرافی - ترازو، آنتول فرانس - بنادر جنوب -
وجدان چیست؟ معالجه امراض روحی، مطیع الدوله حجازی -
ماهی هوس، رشید یاسمی - صید مروارید، سدیدالسلطنه - عوامل ترقی
و انحطاط - عما.

شماره ۹ (آبان ۱۳۰۷)

سعیدی در نظر دیگران - معاشقه متر هاردینگ رئیس سابق
جمهوری امریکا - فلاسفه یونان - کار و صرفه‌جویی - الکل از زغال -
شجاعت به مردگان (شعر) عبدالرحمن فرامرزی - دورویاه و پوست
پلنگ، ع. آبتی - تنوعه - صفحه فکاهی - نور جهان ملکه هندوستان -
صراحت قول - تاریخ جغرافی - در راه استقلال - مصلحین و کشیها -
تغییر لباس، سید محمد تقی شیوا - برای جلوگیری از چاقی.

شماره ۱۰ (دی ۱۳۰۷)

تعلیم و تربیت توده ملت، رسول نخشی - یک درس از حکمت
طبیعی - سلطان سنجر و ترکان غز، عبدالرحمن فرامرزی - در صفت
تواضع - یک قدم سریع برای اصلاحات ع. ام. ل - ایمان و عقیده - از
کارهای شراب - زنان مشهور: زیب النساء بیگم - دودیوانه - تاریخ
جغرافی - یک معمای تاریخی: ممبرس ماسکدار، ترجمه ابراهیم
نوشین - پیغمبران دروغی - گاندی به قلم خودش - وسایل دفاع
حیوانات، راد ناظم مدرسه علمیه - در صفت راستی - خوشبختیهای
سه گانه - در محفل ادبا، مطیع الدوله حجازی - دختر کارتاژی، عطا
پور شیرازی - صید مروارید، سدیدالسلطنه - مقدمه تعلیم عمومی.

شماره ۱۱ (فروردین ۱۳۰۸)

چگونه باید وسایل تعلیم و تربیت را در ایران ایجاد نموده رسول
نخشی - تعلیم، تربیت، دکتر رضا زاده شفق - اگر می‌خواهید
خوشگل شوید - دوی خوب - حب وطن، خواطر و آراء، عبدالرحمن
فرامرزی - تاریخ هجوم مغول به ایران، مظاهری - خودکشی، مطیع
الدوله حجازی در اطراف فلسفه دارون: حلقه مفقوده - بزرگان مشرق

شماره اول شهریورماه ۱۳۰۶ - ربیع الاول ۱۳۴۶ سال اول

تقاریر

دو زیر نظر: احمد و عبدالرحمن فرامرزی

قیمت اشتراك

سالیانه سه تومان

محل اداره

طهران کویچه آمنه چهارواحد محلی آقا مریسی

چاپخانه شعر

تک شماره دوریال مع علوم انسانی